

Valtiovarainvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: ReArm Europe -suunnitelma

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: ReArm Europe -suunnitelma (E 21/2025 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostossa.

Asiantuntijat

Hallinto- ja turvallisuusjaosto on kuullut:

- EU-erityisasiantuntija Kasper Paasikallio, valtioneuvoston kanslia
- neuvotteleva virkamies Joanna Tikkanen, valtioneuvoston kanslia
- erityisasiantuntija Lotta Sjöblom, puolustusministeriö
- finanssineuvos Antti Kekäläinen, valtiovarainministeriö
- finanssiasiantuntija Jonne Lehtimäki, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Petri Haapalainen, työ- ja elinkeinoministeriö

Hallinto- ja turvallisuusjaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

ReArm Europe -suunnitelma koostuu E-selvityksen (E 21/2025 vp) mukaan viidestä pilarista: 1) uusi eurooppalaista puolustusteollisuutta vahvistavan Euroopan turvallisuustoimivälineen (SA-FE-rahoitus) perustaminen jäsenvaltioiden puolustusinvestointien tukemiseksi ja puolustusteollisuutta vahvistamaan, 2) EU:n finanssipoliittisten sääntöjen kansallisten poikkeuslausekkeiden koordinoitu aktivointi puolustusmenoihin liittyen, 3) nykyisten EU-rahoitusvälineiden jousa-

Valiokunnan lausunto VaVL 3/2025 vp

vampi hyödyntäminen puolustusinvestointeihin, 4) Euroopan investointipankin (EIP) rahoitusmahdollisuuksien laajentaminen ja 5) yksityisen rahoituksen saatavuuden parantaminen.

Komission ehdotukset pilareista on kuvattu valtioneuvoston selvityksessä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi ja siihen kytkeytyen Euroopan kokonaisturvallisuuden vahvistamiseksi. Myös EU:n sotilaallisen tuen vahvistaminen Ukrainalle on tärkeää. Valtioneuvosto suhtautuu myönteisesti komission esittämään ReArm Europe -suunnitelmaan eurooppalaisen puolustuksen vahvistamiseksi poikkeuksellisessa turvallisuustilanteessa. ReArm Europe -suunnitelman toimilla on tärkeää tukea eurooppalaisen puolustusteollisen tuotannon entistä laajempaa maantieteellistä kattavuutta. Suomi pitää välttämättömänä Euroopan puolustuskyvyn nopeaa vahvistamista erityisesti Venäjän muodostamaan pitkäaikaiseen uhkaan vastaamiseksi. Suomi pitää tärkeänä EU:n toimia puolustuksen ja suorituskkyjen vahvistamiseksi myös Naton puolustuksen ja pelotteen tukena. Euroopan puolustuksen vahvistamiseksi on keskeistä, että tukea suunnataan nimenomaisesti itäisen etulinjan maille.

Liittyen yksittäisiin ReArm Europe ehdotuksiin valtioneuvosto pitää tarkoituksenmukaisena, että komission kokonaissuunnitelma perustuu toimiin, joista voitaisiin päättää neuvostossa määräenemmistöllä. Valtioneuvoston pilarikohtaiset kannat löytyvät valtioneuvoston selvityksestä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Komission selvityksissä on kyse Euroopan puolustuksen ja sen rahoituksen vahvistamisesta. ReArm Europe -suunnitelmaan liittyvässä E-selvityksessä muodostetaan Suomen yleisiä kantoja rahoituksen kokonaisuuteen. Suunnitelmaan sisältyvistä lainsäädäntöehdotuksista ja tiedonannoista laaditaan erilliset perustuslain 96 §:n tai 97 §:n mukaiset selvitykset, joihin valiokunta ottaa kantaa erikseen.

ReArm Europe -suunnitelman viisi pilaria ovat

- 1) Euroopan turvallisuustoimivälineen (SAFE-rahoitusvälineen) perustaminen jäsenvaltioiden puolustusinvestointien tukemiseksi ja puolustusteollisuuden vahvistamiseksi
- 2) EU:n finanssipoliittisten sääntöjen kansallisten poikkeuslausekkeiden koordinoitu aktiivointi puolustusmenoihin liittyen
- 3) nykyisten EU-rahoitusvälineiden joustavampi hyödyntäminen puolustusinvestointeihin
- 4) Euroopan investointipankin rahoitusmahdollisuuksien laajentaminen ja
- 5) yksityisen rahoituksen saatavuuden parantaminen.

Valtiovarainvaliokunta pitää tarpeellisena komission ehdotusta ja laadittua E-selvitystä rahoituksen kokonaisuudesta. Turvallisuusympäristön ja maailman talouden epävarmuudet ovat kasvattaneet tarvetta Euroopan puolustuksen nopeaan vahvistamiseen ja vahvempaan rooliin maanosan turvallisuudesta.

Valiokunnan lausunto VaVL 3/2025 vp

Valtioneuvoston kanta komission esitykseen on valtiovarainvaliokunnan mielestä perusteltu. Tärkeää on myös, että siinä on mainittu muun muassa tuen suuntaaminen nimenomaisesti itäisen etulinjan maille.

Uuden SAFE-rahoitusvälineen osalta valiokunta pitää keskeisenä, että väline on poikkeuksellinen ja väliaikainen. Valiokunta pitää valtioneuvoston kannan mukaisesti esitettyä 150 mrd. euron enimmäismäärää tarkoituksenmukaisena ja tukee mallia, jossa rahoitusvälineestä myönnetään lainamuotoista rahoitustukea jäsenvaltioille. Keskeistä on myös, että kukin jäsenvaltio vastaa välineen kautta ottamastaan lainasta kuluineen ensisijaisesti itse.

Uuden SAFE-rahoitusvälineen lisäksi on tärkeää hyödyntää nykyisiä EU-rahoitusvälineitä puolustusinvestointeihin. Valtiovarainvaliokunta suhtautuu valtioneuvoston tavoin myönteisesti ehdotuksiin joustavoittaa jäsenvaltiokohtaisten koheesiosaantojen kohdentamista tarkoitukseen. Valtioneuvosto linjaa myös tärkeän tavoitteen, jonka mukaan kuluvaan kehyskauteen ehdotettujen uusien strategisten painopisteiden ensisijainen fokus on puolustuksessa, turvallisuudessa ja varautumisessa.

Valtioneuvoston kannan mukaisesti valiokunta voi hyväksyä lähtökohdan, jossa korotettaisiin EU:n ennakkomaksuja jäsenvaltioille sekä EU-rahoitusosuutta niiden kohdentuessa edellä mainittuihin strategisiin painopisteisiin. Samalla on kuitenkin varmistettava rahoituksen tehokas ja vaikuttava käyttö.

Valtiovarainvaliokunta pitää myös valtioneuvoston kannan tavoin tarkoituksenmukaisena kansallisten poikkeuslausekkeiden määräaikaista ja koordinoitua aktivoimista EU:n puolustusmenojen kasvattamiseksi. Valtiovarainvaliokunta korostaa puolustusselonteosta antamansa lausunnon (VaVL 1/2025 vp — VNS 9/2024 vp) mukaisesti, että panostukset ennalta ehkäisevään varautumiseen ja pelotteen vahvistamiseen ovat muuttuneessa turvallisuustilanteessa välttämättömiä ja huomattavasti pienempiä kuin mahdollisen sodan aiheuttamat menetykset. Keskeistä on, että poikkeama ei kuitenkaan vaaranna jäsenmaiden velkakestävyyttä keskipitkällä aikavälillä.

Valiokunta pitää lisäksi tärkeänä, että valtioneuvoston selvityksessä on nostettu esiin Euroopan investointipankin keskeinen rooli puolustusrahoituksen saatavuuden vahvistamisessa. Tärkeää on niin ikään yksityisen rahoituksen saatavuuden vahvistaminen puolustussektorilla.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Valtiovarainvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto VaVL 3/2025 vp

Helsingissä 29.4.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Markus Lohi kesk
varapuheenjohtaja Saara Hyrkkö vihr
jäsen Otto Andersson r
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Marko Kilpi kok
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Laura Meriluoto vas
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Joona Räsänen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Mikko Lundén ps
varajäsen Riitta Mäkinen sd
varajäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mari Nuutila